

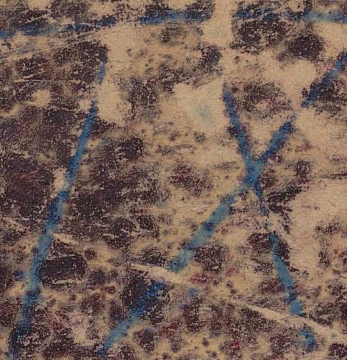

14633
III 9 P

14633

9

P

1. Langiuski i Ursuskiego Informacya p. Oponowicz, precinto mnisna:
 memi Klaster Czerkassy, oraz Yulian Lomowate i Bialowoz. - str. 38.
2. Konwent Jagny Gory Wroslawskiej Kaloni S. Pawla contra Antoni Wybra.
nawski, prob. i prior i cały konwent Kanonkow Regal. Lateranenskich i Ab-
baci. - (jako duplez ad 15036 III 5: II 14ab uzmieito) Stowianow str. 70
3. Zwinnogradzkiej Starostiny Lottzkowoy, Replika na Oponowicz Branickiego
i sprawo Klucza Olesnickiego uzmynona. - str. 20, K. alb. 6.
4. Konstantyn Kares i Michala Gaperla sta Wytuzkownie sprawy, precinto
Janowi Pita, Kapitanowi i Francisce p. Branowicz in Debi Janowi Gantoni i ja-
nowi Janasowi, jubilerowi. - K. alb. 12.
5. Ze strony Jana barona De Brea: Wytuzk sprawy - precinto Felixonu or
De Wulfis (wzgladen raport Prontyji i Komornego nie raportownego na ter-
minach). - str. 10.
6. Thomsire Dans l' affaire du baron De Brea avec le Baron De Wulfis,
 (po polski i franc) - str. 13.
7. Stronski Andrzej, Kajsmijora Delegacya! (= proba i decret Executionis
na generale Soldenhoffe) - K. alb. 3.
8. Juliany i Ropp, Status causae contra Joannem Henricum Fridericum
i Brückem (sprawa spadkowa) - K. alb. 13.
9. Z strony Jozefa Jeronskiego: Oponowicz precinto Piotrowi Blankowi i spra-
wie o wznowie Blanka wspolnikow Prudmera Do replikowoy od Jan. premier str 65
+ Summary in manifestow i posow w tej sprawie poswymionych. - str. 3.
10. Frankhella Reinh. i Foelkensahm, majora Prudmera sprawy precinto Mann.
Jerome Adamowi i Foelkensahm. - K. alb. 3.
11. Riny p Platenow Strubynskiej, wznow i innych Strubynskiej successow Replika
precinto Pruchowskemu, Iszkow i Janowi p Koronskich matr. - str. 14.
12. (w tych sprawie) Status causae. - alb. K. 6
13. Konstantyn, Konstantyn i Stefan Jatowiczy, Status causae, Porwany Franciszek Mi-
chalcki, sprawa wzgladen ratow Do Pruchowskie. - K. alb. 4.
14. w tej sprawie: Summary Documentow (po Latins) - K. alb. 2.
15. Franc Georga De Witten, brata jego Janu i siostry Elzbiety De Kofkil Stan sprawy
precinto Piotrowi Nigricem Kandaulskemu. - str. 14.
16. brodow Wah Sawatonskiego prawa Woi
glowi (litograt)

14633

16. Jana Henryka Syp. De Brücken, ~~pro~~ Prochwienie sprawy przeciwko Juliamu
p. Poppow Brücken. (patrz 8.) - K. alb. 17
17. z strony Ludkiew, staroświeckich Prokura G. General. Konfederacyi p. Therman
miej interesu. (o użyciu Ecelkiew) - str. 18.
18. Salomei p. Brorowickich Poltykowej Stan sprawy przeciwko Fr. Jan. Brann
mu, Franc. H. H. p. Worsnickich Jablonowski i s. Kuczonow Jablonowski. K. alb
- K. alb. 2.
19. Karim. M. Deckiego: Stan sprawy kryminalnej
- K. alb. 2.
20. Malespiorow Billerwic (int. advocatus). Indyktum C. R. In Dicitum! (W spra
wie Cecylii u. Walthanowskich i Filipa Lichockich.) - K. alb. 6.
21. Blanki contra Józef Jerowski (patrz 9.). Londyńska sprawa. - K. alb. 10
22. Joanny p. Kuczonicki Pechowskiej i matki. Status causas contra Rosam De Pla
tes Stotyjska (patrz 11.). - K. alb. 6.
23. Mestora Kar. Sapichy Romanifest na Zachwieniu Józefu p. hrabim Cec
row Sapierijny rany sw. 1785. - K. alb. 4.
24. Franc. Jan. Branickiego Opawski na Stan sprawy Salomei p. Brorow
ickich Poltykowej (patrz: 18.) - str. 40
25. Replikę p. strony s. Kuczonow Jablonickich przeciw Franciszkowi Michalokiemu. (patrz
16.) - K. 2
26. Rachunek D. procesu 4.)
Brauner

BIBLIOTHECA
VNIV. IAGELL.
CRACOVIENSIS

146337

5. (4)

WYKŁAD SPRAWY

ZE STRONY W. JANA

BARONA

DE BREA

JEGO CESARSKIEY MOSCI KONSYLIIARZA

PRZECIWKO

W. FELIXOWI

BARONOWI

DE DULFUS

W Sądzie Mar: Koron: Naywyższej Instancyi; zawieraiący w sobie uwagi nad zarzutami W. DULFUSA ku oddaleniu żądania W. De BREA, względem zapłat, Prowizyi od Komornego nie zapłaconego na terminach Kontraktem oznaczonych, tudzież od summ za Komorne Dekretami przyśądzonych; wraz z przelozieniem powodow podniesienia Dekretu Mar: Koron: P. J. w tey Sprawie zapadłego.

S P R A W A

Wielmożny Baron De Brea na mocy Cessyi przez JO. Xcia Jabłonowskiego Kasztelana Krakowskiego uczynioney w Roku 1776. odziedziczył część Domu W. Dulfusa, który w Roku 1773. obowiązany zostawszy przez Dekret P. K. S. K. do zapłacenia na rzecz wspomnionego Xiążęcia Summy 5000. czer: zł: wraz z prowizyą dopuścić onemuż Tradycyi Domu w teyże Summie.

Z powodu grzeczności i dobrego życzenia W. Baronowi De Dulfus wynajął mu W. Baron De Brea mieszkania Tradycyą zaięte, kontraktem dnia 24. Grudnia Roku 1776. zawartym, za Summę 250. czer: zł: Ze zaś Prawo Roku 1775. w swej mocy już zostaiące, determinuiąc prowizyą po uchybionym Terminie zapłaty długu w kwocie 7. od 100. prowizyą od 5000. czer: zł: w kwocie 350. na Rok ustanowiło; przeto W. De Brea wyraźną klauzulę w kontrakcie W. Dulfusowi danym umieścił. "Iż kontrakt rzeczony żadnego uszczerbku Prawom W. De Brea czynić nie będzie, a uczyniłby zapewnie, gdyby kwota Komornego 250. czer: zł: uważana była za Procent, który w kwocie 250. czer: zł: Prawem był ustanowiony i klauzulą rzeczoną kontraktu dla W. De Brea zabezpieczony.

Na Terminach oznaczonych do wypłacenia komornego z których pierwszy przypadał na dzień S. Jana drugi na dzień Bożego Narodzenia, W. Baron De Brea regularnie posyłał affygnacye, na summy komornego od W. Dulfusa należące; lecz iako żadney z tych W. Dulfus nieopłacił, chociaż każdą płacić przyrzekał, zatym W. De Brea nie tylko z użytkow komornego był pozbawiony ale

A

) o (.) o (

nańto był pokrzywdzonym przez wydatki, które już na procenta od zaliczanych sobie summ od Bankierów za wydawanie im asygnacye płacić musiał, już na procenta przy oddawaniu summ zaliczonych tymże Bankierom, gdy asygnacye przez W. Dulfusa opłacanemi niezośtały, i do W. De Brea wróciły; już na koniec przez wydatki na Pocztę; wexlowanie i inne które negocyacyom są właściwe. Łudzony przez czas lat 7. płonniemi obietnicami W. Baron De Brea sprzykrzył sobie próżną cierpliwość i zapozwał W. Dulfusa do Sądów Mar: Koron: o zapłacenie mu summ za komorne zaległych.

Smutną rzeczą byłoby dla W. De Brea, a nudną zapewne dla Sądu wyłuszczać wybiegi Pozwanego, których przez dwa lata przeszło używał dla uniknienia wyroku Sprawiedliwości w Sprawie sobie Intentowanej. Nadmieniam tylko, iż Prowent z Domu swego W. De Brea należący nazywając Procentem, od summy 5000.: czer: zł: wyłączał się od Sądu żądając odesłania Sprawy do S. K. S. Kor. Nie jestem winien (mówił) komornego, lecz Procent od summy, a iakże Sąd ten przyzwoitym Sądem będzie między mną a Baronem De Brea? Sąd ten który sądził tę Sprawę znał obręby swey władzy y uznał, że W. Dulfus nie był Pozywany iako dłużnik summy 5000. czer: zł: lecz iako Komornik według świadectwa kontraktu, że komorne było użytkiem Domu własnego Powoda, nie Procentem od summy iego. Tak więc odrzucone, zostało nieprawe od Sądu wyłączenie się a Dekret, który ie nieprawym uznał iest dowodem dla W. De Brea, był prawidłem myślenia i decyzji dla Sądu P. Inst: w tey Sprawie, że Komorne Dekretami Marżał: przyśądzone W. De Brea od W. Dulfusa nie iest Procentem od Summy 5000. czer: zł: ze w tym sądzie W. Dulfus nie iako dłużnik lecz iako komornik szczególnie być uważanym powinien. Tak sądził i Sąd M. K. N. I. gdy przecinając ohydne Paśno wybiegow Strony przeciwney Sprawę tę komornianą do Sądu P. I. odesłał nakazując, iżby Sąd ten komorne ulikwidował ulikwidowane Baronowi De Brea przyśądził i onemu Possessyą Domu iego przywrócił.

Stało się, iż dnia 1. Kwietnia w Roku przeszłym 1783. summa Komornego w kwocie kapitalney 976. czer: zł: i puł dla Powoda należyć okazała się. Od tey Prowizya Regestrem w Sądzie złożonym według nakazu Dekretu wylikwidowana, a od uchybionych Terminow kontraktu po 7. od 100. przypadająca, słusznie na rzecz Powoda przyśadzoną zostać była powinna z przyczyn które tu iak naykrucey bydź może, są wyłuszczone.

Procent od iakieykolwiek bądź summy sprawiedliwie komu przypadającej, z powodu iakieykolwiek bądź Tranzakcyi wynikłej, lecz nie zaprzeczoney i pewney, należy się właścicielowi od czasu powierzenia summy atym bardziej od czasu terminu uchybionego; żądanie procentu iest Prawem upoważnione bądź ten umową kontraktującą iest zabezpieczony, bądź gdy naturalna słuszność pozwala go wymagać, = *ratione lucri cessantis vel damni emergentis* = zdanie to niezaprzeczone nigdzie, przyjęte i powodujące administracyą Sądową w krajach rządzących się Prawami, iest zdaniem przypuszczonym i w Polsce, iest zdaniem utwierdzonym przez Prawa, które Procent i kwotę iego ustanowiły. Każdy człowiek w społeczności cywilney utrzymywać się powinien z swoich dochodow swego przemyślu, swey pracy; pozbawić tych lub tamtych korzyści które im z tych rzodeł płyną, iest nieprawością, która według Przepisu Praw i gankunku Winy, albo Cywilnie albo Kryminalnie karana bywa. A nie byłoby to nieprawością zemsty Praw wzywającą, gdyby Pozwany miał moc bezkarną używania dochodow należących W. De Brea, bez obowiązku ich nadgrodenia. Masz to uchodzić W. Dulfus, iż wierzyciela swego w potrzebę zaciągania długow zapędza, a których bez znacznego Procentu zaciągać trudno. Do tey sytuacji przywiedziony W. De Brea nie rzetelnością, wybiegami dłużnika swego czyż nie ma Prawa żądać od niego nadgrody strat, o które go przyprowadził, czyliż tu Sprawiedliwość wypierać się ma tych zdań dla W. De Brea, które dla tylu innych osob potwierdza = *Nonne qui Causam damni dat damnum dedisse videtur* = Jeżeli zaś każda krzywda pokrzywdzonemu być nadgrodzoną powinna, według

ściśle sprawiedliwości, czyliż powrócenie użytków, które dłużnik z dochodów Wierzyciela swego najnieprzyzwoiciej korzysta, nie jest najmniejszą z tych nadgród, które Sprawiedliwość uszkodzonemu zapewnić może?

Ależ żądanie procentu od W. Dulfusa od Summ Komornianych przez niego samego byłoby za sprawiedliwe uznany, gdyby się nie ściągało do niego; wszakże sam windykując od J. W. Cetnera Woiewody Bełzkiego Summę, przez tegoż za Xcia Biskupa Warmińskiego W. de Dulfus zaręczoną (a od której procent 400 Czer: Złotych wynoszący Wu. Hrabi Lodronowi za rzeczonygo Xcia wypłacił) wszakże sam na ręce W. de Brea posłał rachunek, którym okazał iż prowizya od zaległej za lat kilka pensyi po 400 Czer: Złotych na Rok liczoney słuźnie mu przynależy. Składa się ten rachunek, bo z tego naturalny wniosek wynika, iż Jeżeli W. Dulfus mógł słuźnie żądać od kogo procentu od Summy reprezentującej Prowizyą, zatym przyznać musi, iż w podobnym przypadku sam od płacenia procentu wyłamać się nie może. Dając W. Lodronowi 400 Czerwonych Złotych, tracił użytki od tey summy, tracił ie z powodu niepłatności Woiewody Bełzkiego, zatym słuźnie od niego dopominał się o ich nadgradę. Również y W. de Dulfus nie płacąc 250 Czerw: złotych Wu. de Brea pozbawiał go użytków tey Summy a te według słuźności Prawa i własnego sumnienia nadgradzić powinien. Lecz mimo znania się winnym W. Dulfus ukształcił kilka zarzutów, które do iednego celu zdając się zmierzają żadnego związku z tymże celem nie mają, i bardziey do zawikłania rzeczy w tey sprawie służą, niż do usprawiedliwienia tego samego, który ią Sądowi niniejszemu podaie, iakież są te zarzuty?

1mo. Ze Wielm: Baron de Brea żąda prowizyi od prowizyi, bo komorne z domu iego uważane bydź powinny, iako procent od Summy 5000 Czerwonych złotych w której dziedzictwo W. Dulfusa zatradowane zostało.

O D P O W I E D Z.

Już to z prawdą nie zgodne zdanie przez wyraźne Dekreta Sądów Mar: Koron: tak Pierwszey iako Naywyższey Instancyi jest odrzuconym. Utrzymywać ie śmiało bez względu na tak mocne Decyzye jest to znieważać powagę Sądu postępkim przykładney nagany godnym; (czyliż bowiem mowiliśmy w Sądzie P. J.) czyliż Sąd ten któremu zdania Naywyższey Instancyi za nieodstępne prawidła służą, będzie mimo obrębów swey władzy w Osobie W. Dulfusa, uważał dłużnika kapitału 5000 Czerwonych Złot: nie Komornika nieplacącego Summ Komornianych? czyliż w tym charakterze widzieć go będzie, w którym mu się wyższe wyroki reprezentować zabroniły w tey Sprawie.

Nie w tym to Sądzie lecz przed Kommissyą Skarbu Koronnego pozwany stanie W. Dulfus iako dłużnik 5000 Czer: Złot: y procentu od niey po 7 od 100. i tam W. Baron de Brea Wu. Dulfusowi z dochodów wybranych z domu iego rachunek zdać będzie powinien, dla zniesienia sprawiedliwego przez też dochody długu, w którym go trzyma. Lecz w Sądzie P. I. okoliczność ta po decyzyą nie przychodziła, zwłaszcza gdy jest zupełnie od Sprawy Komornianey oddzielna.

Nie stawał Wy. Baron de Brea z Dekretem przyśadzającym mu Summę 5000 Czerw: Złotych lecz z Kontraktem niezaprzeczonym, Kontraktem prostym y iasnym w swoiey osnowie, obowiązującym wyraźnie Wo. Dulfusa do płacenia 250 Czerw: Złotych Komornego, zawierającym w sobie, nakoniec iawną klauzulę (o której się już wyżej wspomniało) iż płacenie Komornego procentu od Summy Dekretem P. Kommissyi Skarbu Koronnego przyśadzoney prawnie dla Powoda przychodzącego, gładzić nie będzie.

Gdy więc w Sądzie P. I. W. Dulfus nie inaczej uważany być mógł lecz szczegulnie iak Komornik? pytam się Strony czyliby ktoś inny na miejscu W. Dulfusa za kontraktem od Powoda Dom trzymający niebył obowiązany do płacenia procentu od komornego od czasu uchybionych terminow, to dając za niepłatności przyczynę iż prowizyą od prowizyi płacić nie jest powinien. Przy-

czy na ta niewystawiażby na pośmiewisko tego któryby iey chciał używać? wszakże to od woli W. de Brea zależało, wynająć dom zatrudowany komu innemu; odbierając od tego komorne, na swoy ie obracać użytek, niedoznając punktualności w płaceniu, żądać nadgrodenia użytkow; słowem żądać procentu od komornego.

Lecz któż słyszał mowiła Strona iżby procent od komornego mógł być płaconym? zobaczmyż czy sprawiedliwe było to zadziwienie Strony.

Rzecz nie wątpliwa iż wszelkie dochody człowieka żyjącego w Stanie cywilnym są mu istotnie potrzebne bądź do utrzymania go w stanie życia, bądź do umieszczenia ich dla dobra swey familii, gdy dochody przenoszą miarę ofobiftey potrzeby; pozbawić go tych dochodow w pierwszym przypadku, jest to przymuszać go do zaciągania długow, jest to zrządzać mu nieodbitą potrzebę upokarzania się y kłopotow, jest to przywodzić go do opłacania procentow od summ ktore zaciągać musi, w drugim przypadku jest to wydzierać mu sposoby użytkowania z swoich dochodow, a iak w pierwszym tak w drugim sprawiedliwość wymaga dla pokrzywdzonego nadgrody.

Jeżeli kwestya ta ze zdań sprawiedliwości przez pewne rozumowanie wynikająca Prawami Koronnemi udecydowaną nie jest do przypadku tey sprawy, to Sądowi zapewnie do wymiaru Sprawiedliwości przeszkody czynić będzie, chociaż bowiem Prawo Koronne nie udecydowało w szczegulności wszystkich przypadkow, podając iednak prawidła generalne Administracyi Sądowej nadało iey oraz władzę aplikacyi czyli stosowania tychże prawideł do różnych przypadkow według rady rozumu, którą Sędziom podaje ich sprawiedliwość. Tak Konstytucya 1775. Roku stanowiąc *quantum* prowizyi, a powiększając ie w razie gdy dłużnik termin zapłacenia długu uchybi oznaczyła wyraźnie „ iż prowizyie od zapisow „ Wexlow kart ręcznych, i wszelkiego gatunku tranzakcyi po 5. od 100. na Rok „ płacone bydź mają, a po 7. od dnia terminu uchybionego. „ Taż to zatym Konstytucya ktora do wszelkich tranzakcyi moc żądania procentu rozciągnęła, Tranzakcyi komornego, kontraktowi nad inne upoważnionemu przez Prawo, miała myśl odiać ten udział, ktory wszelkim tranzakcyom oczywiście nadała.

Przeczyć tey myśli Prawa, byłoby naganiać decyzją Sądu P.I. a decyzją przyjętą przez obie Strony pod dniem 18. Miesiaca Wrze: Ru: 1783. w tey samey Spra: z a szła a ktora Szla: Blank do powrocenia na rzecz W. de Brea komornego w raz z prow: obowiązany został. Jeżeli kto powie iż to stało się, z przyczyny że Szla: Blank używał dobra cudzego, ia się z nim zgodzę na iedno, lecz powiem iż ta gruntowna przyczyna miała osłabienia, Powodow żądania W. de Brea tym mocniej ie usprawiedliwia względem W. Dulfusa. Ten bowiem odbierając rzeczywiście komorne od komornikow ktore iak dzieło tradycyi zaświadcza 500. cze. zło. na ow czas czyniło, a nieplacąc summy według kontraktu dla W. de Brea przypadającej, czyliż nie przywłaszczyl sobie, czyliż nie używał dochodow właściwie W. de Brea należących, z uszczerbkiem iego własności? gdy zatym Szl: Blank do nadgrodenia użytkow z dochodu W. de Brea, nie zinszego powodu obowiązany został iak *ex ratione lucri cassantis & damni emergentis*, a dla czegoż y W. Dulfus obowiązku tego ponosić niema? przypadek nie jest inny, okoliczności też same.

Nieidzie tu o prowizyą od prowizyi lecz o komorne, od ktorego iako summy nie zaprzeczoney prowizya isć powinna. Jeżeli właściciele Domow w Warszawie nie żadaią procentu od summ komornego zaległych, to się niedzieie dla tego iżby im ta należytość Prawem zaprzeczoną była, lecz dla tego iż im komornicy regularnie albo z dobrej woli albo za pomocą nieodwłoczney sprawiedliwości wypłacaią się. Przykładu zaś podobnego nie było aby komornik zatrzymywał bezkarnie przez przeciąg lat ośmiu przeszło komorne przewłócząc z Roku na Rok wypłacenie onego. Plik Listow pod ręką będących ktory się składa w sądzie J.O. przynajmniej wdziesiątey części okazać może sposoby płudzenia ktoremi W. de Brea był zawodzonym.

Gdyby tak zawsze zawody, krzywdzenia cudzey własności uchodziły bez kary: w cożby się obrociła społeczność ludzka, nacożby się przydały Prawa upoważniające iey związki.

Od dłużnika któryby przez sumienie przez honor rzetelnym niebył, zależało by iedynie uchodzić przez liezne wybiegi exekucyi prawa i iego wyrokow, naygrawać się z prostoty i cierpliwości swojego wierzyciela, a w nadziei iż od użytkow summy zaległej nikomu sprawy nie zda, korzystać z dobra cudzego przy bezkarności; tey przykładow w Sądzie niniejszym niebyło, i sprawa ta pierwszego nie utworzy zapewne.

Nie jest że to nakoniec rzeczą dziwną mowić, a zwłaszcza pisać iak W. Dulfus w odpowiedzi swey na kalkulacyą uczynił że nawet po uchybionym terminie Dekretu summę 976½. przysądzającego dnia 1. Kwietnia w Roku przeszłym procent żądany byż niemoże. Dowodzić to zaprzeczenie utrzymując przeciwko prawdzie, iż ta summa z prowizyi urośła; choćby tak było (co nie jest żadną miarą) czyliż summa iakieyżkolwiek bądź natury będąca nie staie się istotnym kapitałem gdy przez wyrok Sądowy lub za zgodnym obrachowaniem oney, właścicielowi przyznana od dłużnika zostanie.

Nikt nie wątpi że żądanie prowizyi od prowizyi zabronione jest prawem, słowem tym napełniona jest odpowiedź na kalkulacyą W. de Brea; lecz ponieważ tam brak jest definicyi słowa, tey zatym tu potrzebaby dla poznania, czyliż żądanie prowizyi od komornego jest toż samo co żądanie prowizyi od prowizyi. Spoyrzenie bezstronne na rachunek W. de Brea nayiaśniej to okazać może. Gdyby na przykład od summy nie zaprzeczoney 250. czer. zło. za Rok 1777. żadaiąc w Roku niniejszym prowizyi cze. zło. 51. położył kwotę *ex progressivo calculo* od czer. zło. 51. przypadającą, rzecz iawna iżby żadał prowizyi od prowizyi i żądanie iego odrzuconeby zostać powinno. Gdy tego nie uczynił możnaż mu się było na potłumienie prawdy wypłacać tak ochydnym zarzutem. Wszakże z tego samego rachunku widoczna, iż gdy obligi W. de Brea w Ru. 1778. y 9. *in vim* komornego przez tegoż przyjęte zostały, przez summy w nich zawarte zgładził owocelny dług komornego, a prowizyą przez prowizyą.

Jeszcze raz mowię że prowizyi od prowizyi brać niegodzi się, ale to przed terminem dla płacenia iey oznaczonym, powtore, w czasie gdy procent jest bieżącym procentem. Gdy na terminie zapłacenia, dłużnik płaci prowizyą, kredytor iey żadać niemoże, lecz odebraney używa według swych potrzeb lub lokuie ją na kapitał. Jeżeli mu iey dłużnik na terminie nie odda, za tym ją musi na nowy kapitał kredytorowi swemu obrocić. Jeżeli tego dopuścić niechce, bywa pozwanym a prowizya Dekretem przysądzona staie się kapitałem od ktorego procent iako od kapitału idzie na korzyść właściciela. Gdyby ten tryb w negocyacyach pieniężnych niebył zachowywany, ktożby pieniędzy w potrzebie mógł zaciągać, ktoby ich chciał pożyczyc?

Te uwagi gruntuiają się na zdaniu Bankierow i kapitalistow, ktorych Professya jest negocyować pieniędzmi, ktorzy i rzetelnością swoją i prawym interesow swych sprawowaniem zaśluzyli na powszechny szacunek. Te uwagi zakończone zostały prostym zapytaniem Strony, a to jest, czyliby człowiekowi któryby od dłużnika procent od swego kapitału odebrał, lub też Dekretem miał przysądzony czyliby mu mowić można, = summa ktoraś odebrał, pochodzi z prowizyi, nie możesz ją lokować na prowizyą; bo ci się brać prowizyi od prowizyi niegodzi; podźmy do drugiego zarzutu.

Prawo (mowi Strona) nie naznacza inney kary przeciwko dłużnikowi nieplacącemu iak winę bannicyi.

ODPOWIEDZ.

Niemasz Prawa takiego ani w Polfcze ani na całym świecie rządzącym się Prawami ktoreby dłużnika karały krzywdzeniem kredytora iego, kara bannicyi wskazywana bywa na nieposłusznych Prawu; lecz nie dla tego iżby dłużnika uchronić od zapłaty długu winnego, lub żeby karą bannicyi zgładzić dług kredytorowi należący się.

Potrzebis. Niemasz Prawa Koronnego ktoreby prowizyą od komornego oznaczalo.

O D P O W I E D Z.

Już na to dana odpowiedź przy rozebraniu zarzutu pierwszego. Tu się to tylko dodaie, iż w niedostatku Prawa Koronnego, toż Prawo do decyzji Prawa Powszechnego odwoływać się pozwala. Prawo zaś powszechne wyraźnie słuszność żądania W. de Brea potwierdza. *videatur codex legum Juris communis Rom: Lib: III. Inst: hl. de locatione & conductione XXV.*

Po czwarte. że kredytor otrzymawszy Dekret przeciwko dłużnikowi swemu, niema Prawa żądania prowizyi lecz szczególnie exekwowania Dekretu.

O D P O W I E D Z.

Prawo exekwowania Dekretu nie czyni mniej winnym dłużnika niż był przed zapadłym Dekretem. Dług zostaje długiem i prowizya prowizyi do czasu zupełnego zaspokoienia.

Po piąte. Choćby mowi Strona procent od komornego należał, tedy ten przepłaconym by został wydatkami, ktore W. Dulfus łoży na exekucyą żołnierką.

O D P O W I E D Z.

Exekucya ta iest postawiona za karę uporczywości Dekretem i frzodkiem do przymuszzenia dłużnika do zaspokoienia długu. Wydatki na nią są ciężarem ktory według przepisu Praw ponosić powinien dłużnik, zwłazcza niedbający o uwolnienie się od niego.

Po szóste Ze sprawa względem prowizyi od 500. czer. zło. nie należy do Sądu Mar: Kor: lecz do S. K. S. K.

O D P O W I E D Z.

Okazano iest powyżey że w Sądzie Mar: Kor: niemaż sprawy ani o kapitał 5000. czer. zło. ani o prowizyą od niego lecz o komorne; względem tego wielorakie zapadły w Sądzie Mar: Kor: Dekreta; a gdy Sąd był przyzwoitym Sądem względem sprawy pryncypalney, iest także przyzwoitym Sądem względem okoliczności z istoty sprawy wynikających.

Po siódme. Czemuż (mowi Strona) W. Baron de Brea w pierwiastkowych pozwach nieczynił wzmianki o prowizyą od komornego.

O D P O W I E D Z.

Gdyby to legalną było przyczyną do nie przyśądzenia W. de Brea prowizyi, byłoby oraz służyło do odsądzenia go od kapitału summ komornianych, o ktore dopiero w sześć lat łudzony obietnicami Pozwanego sprawę mu intentował? a nad to nie maż Prawa ktoreby przez prefkrypcyą sprawę tę umarzać mogło.

Te uwagi zasadzające się na słuszności, na Prawie, podawłszy uwadze S. P. I. spodziewał się W. Baron de Brea żadaną sprawiedliwość pozyskać; ależ mimo zdań i wykładu okoliczności po wyżej wyłuszczonych, mimo przywiedzenia przyczyn przyznanych od sprawiedliwości i prawdy, zapadł Dekret w Sądzie P. I., ktory zawierając w sobie powody sądzenia przeciwne i istocie sprawy i sentencyi, na ktorych ta się gruntuie, uchyleniu podlega.

Z dwoch zdań rożnych, jedno koniecznie w Sądzie ninieyszym obrać należy. Albo żądania W. Powoda zasadzają się na Prawie, słuszności i prawdzie, i powinny bydź przyjętymi za sprawiedliwe, albo Dekret S. P. I. słusznie płonemni ie uczynił.

Słyszal S. J. O. wykład sprawy, usłyszł teraz Dekret ktory ją udecydował, pewny zaś iestem iż ten niezgodzi się z Decyzyą S. J. O. ktora już pewnie przeświadczenie wewnętrzne Sądu tego za powodem przezorności ustanowiło. Jeżeli zaś Strona przeciwna spyta się kto mnie o tym upewnił? Odpowiem iey że

niewątpliwe zdanie, o którym sama jest przeświadczoną, iż Sędzia równie mądry, iak kochający sprawiedliwość i prawdę, nie może z ich prawideł chybić wyprowadzenia tych konsekwencyi, które koniecznie i naturalnie od nich pochodzą. Dla tego to appellacya do S. J. O. jest założoną od Dekretu pod dniem 10. Lutego, w tym roku zapadłego: kategoria jego zaappellowana jest w osnowie następującej: „A co należy osobnego powodztwa W. Barona de Brea przeciwko W. Baronowi „de Dulfus względem pretendowanego przyśądzenia prowizyi od summy za komorne przez tegoż W. Dulfusa zatrzymane, i Dekretem przyśądzone należącej, popieranego. Ponieważ W. Dulfus co do mieszkań w kamienicy jego na mocy Processu z Dekretu Sądu Kommissyi Rzeczypospolitey Skarbu Koronnego otrzymanego przez W. de Brea zatradowanych, nie tylko Dziedzi: ale oraz z odpisu kontraktu i Dekretów w tey mierze zapadłych jest lokatorem, a ztąd nadraſtanie prowizyi od summy kapitalney z przyczyny zatrzymanego prowentu z mieszkań zatradowanych, przez Sąd przyzwoity oblikwidować mianey, iako z winy samegoż W. Dulfusa razem Dziedzicem i lokatorem będącego, niekogo innego iak tylko, tegoż W. Dulfusa obciąża, komorne zaś z mieszkań nie inną iak tylko prowentu od summy w ktorey W. de Brea pomienione mieszkania zatradował, mieć naturę okazuje się; przeto Sąd z takowych powodów, niemodz W. de Brea od tegoż prowentu z mieszkań W. Dulfusowi kontraktem puſzczonych zatrzymanego zyskać przyznania prowizyi deklaruie „Przeczytany ten Dekret, okazuje iawnie że sentencya jego nie jest zgodna z powodami które ją utworzyły, a rozebranie krotkie osnowy tego Dekretu, iasniey ieszcze o prawdzie tey przekona.

Nietylko mowi Sąd Dziedzicem jest W. Dulfus swey kamienicy, ale i lokatorem na mocy kontraktu i Dekretów W. de Brea słuſzących? A coż to jest za przyczyna do odsądzenia W. de Brea od prowizyi summ komornianych? Jest Dziedzicem W. Dulfus, nikt mu tego nieprzeciwy, sprawy o dziedzictwo niebyło ani bydź mogło w tym Sądzie, lecz tytuł Dziedzica W. Dulfusowi słuſzący na mocy Praw Dziedzictwa, nie uwolnił go od płacenia komornego, gdy ie płacił, ani od Dekretów przymuszających go do płacenia gdy płacić niechciał; czemuż to się tak działo? Bo Sąd tak P. I. w Roku 1782. iako i N. I. sprawę tę decydujący niewchodząc w Prawo Dziedzictwa W. Dulfusa, nie uważał w osobie jego iak lokatora na mocy kontraktu, danego mu przez W. de Brea. Ponieważ zaś taki był wyrok Sądu N. I. za tym Pierwsza Instancya ktorey go exekwować tylko należało, niepowinna była dalekich od istoty sprawy względów przyjmować, na potłumienie Prawa słuſzącego W. de Brea użytych i ktore Dekretami N. I. jest umocnione. Dalekich mowię względów od istoty sprawy, bo w tey niezachodzi ani zachodził nigdy spor o dziedzictwo lecz o komorne, i to co z istoty kontraktu komornianego wynika.

Jest lokatorem W. Dulfus mowi daley S. P. I.; świadczy to kontrakt świadczą Dekreta, świadczy pozwanego przyznanie; winien jest komorne, niepłaci go mimo Dekretów one przyśądżających, to są wyrazy Dekretu, to jest przyznanie Sądu. Gdy zaś i na zdaniach sprawiedliwości i na Prawie pisany i wyraźnym i na myśli Sądu samego (według ktorey prowizya od summy komornianey przez Szla: Blanka winney przyśądżoną została) zagruntował W. Powod swoje żądanie, coż ie płoſnym uczynić mogło? Czy nie to ieszcze, że W. Dulfus nie tylko jest lokatorem, lecz i Dziedzicem? Uważmy drugie *motivum* „Nadraſtanie „mowi Sąd prowizyi od summy kapitalney z przyczyny zatrzymanego prowentu z mieszkań zatradowanych, nie kogo innego iak W. Dulfusa, z powodu winy jego obciąża, a ta prowizya przez Sąd przyzwoity oblikwidowaną będzie.

Ktoż o tym wątpi że w Kom: Skar: Kor: W. de Brea z wybranego prowentu zdać sprawę musi, tak iak W. Dulfus z zaległego od summy kapitalney procentu; lecz pocoż nas tam S. P. I. wyprawia, gdyśmy do Sądu tego po likwidacyą prowentów domu z procentami od summy nieprzychodzili, lecz z iasnym żądaniem przyśądzenia prowizyi od summ z komornego zaległych, co nie jest kwestyą Sądowi Kom: Skar: przynależytą. S. M. K. był przyzwoitym Sędzią względem kapitału komornego, czyli prowentu z mieszkań a nie ma bydź przyzwoi-

) o (s) o ( )

tym Sądem względem przyśądzenia prowizyi od teyże summy. Wszakże Sądzie J. O. byłoby rzeczą naydziklą czynić o kapitał w iednym Sądzie o prowizyą w drugim.

Nadraftanie mowi daley prowizyi od kapitału 5000. czer. zło. nadgradza W. de Brea przepadek prowizyi od użytkow zatradowanego domu? Jakim się to sposobem dzieie rzecz trudna do zrozumienia, docieczoną iednak bydź może. Nie odda ci teraz Baronie de Brea małego komornego, W. Dulfus odda ci wczasie znaczną prowizyą od summy. Jeżeli tak myślał S. P. I. napisał wielką prawdę w Dekrecie, lecz gdy sprawy ani o prowizyą od kapitału 5000. czer. zło. ani sprawy o kapitał komornego, ani sprawy o zgładzenie kapitału przez kapitał niesądził, lecz sprawę o prowizyą od summ komornianych zaległych, zatym *motivum* to Dekretu do przypadku sprawy przystosowane bydź żadną miarą niemoże. Gdyby to W. de Brea dzierzący dom W. Dulfusa za sumnę 5000. czer. zło. pozywał go naprzykład = dopłać mi 100. czer. zło. za ten Rok cały bom z niego niewybrał iak 250. a ty mi prowizyi 350. opłacać powinienes; na ten czas możnaby mu powiedzieć co nie wybierzesz z dochodow domu który posiadasz wybierzesz przez prowizyą ktora nadrafta. Lecz tu nie o dopłacenie kwoty prowizyi od kapitału, niedobraney w komornym, była sprawa, ale o zapłacenie procentu od summy komornianey 976. czer. zło. przez lat 7. zatrzymywaney przez W. Dulfusa na iego pożytek a na szkodę W. De Brea. Nakoniec Summa prowizyi od komornego niebędzie gładziła summy prowizyonalney od kapitału 5000. czer. zło. bo iak kapitał sam 5000. czer. zło. tak i prowizya od niego ma bydź zgładzoną prowentami domu a nie prowizyą od tych prowentow. Oczym z wykładu początkowego sprawy naruralnie przekonać się można.

Trzeci y ostatni powod do odsądzenia W. De Brea od Prowizyi z summ komornianych, niemniey na mylnym zdaniu zasadza się, iako pierwszy y drugi = Komorne mowi Sąd z mięszkań zatradowanych nie inną iak prowentu „ od summy mieć naturę okazuje się. Przeto Sąd z takowych powodow nie „ modz W. De Brea od tegoż prowentu zmięszkań W. Dulfusowi kontra „ ktem puszczoney zatradowanych zyskać przyznania prowizyi deklaruie:

Ta deklaracya poprzedzona iest definicyą, ktora niekażdemu umysłowi prawdziwą istotę rzeczy wyłufzyć może. Dwie rzeczy iedney natury z podobnych rzrzedel pochodzą, są istotnie iednego gatunku y takież same przywodzą skutki, iestże zatym prowent od summy toż samo co prowent z domu naiętego, to uważyc należy. Prowent od summy lokowaney na procent, iest to prowizya w pewney kwocie prawem umiarkowana Prowent z mięszkań iest płaca komornika naymującemu liczona w kwocie, którą on sam kontraktem determinuie, iako wszechwładny rządca swoiey własności ztąd wynika, że kto od summy 5000. czer. zł: niemiałby prowentu iak 250. czer. zł: na rok mogłby z Domu takieyże wartości mieć 500. czer. zł: Tradycya Domu W. Dulfusa taki prowent komornego w roku 1776. oznacza. Te prowenta tak zupełnie różne od siebie mogą się nazwać iedney natury? Czyż 500. czer. zł: iest toż samo co 250. czer. zł: Czyż na ostatek Prowizya od summy iest toż samo co użytki z dobr nieruchomych? Lecz pozwolmy na moment że komorne z Domu zatradowanego iest co Procent od summy 5000. czer. zł: więc Sprawa względem summ komornianych, będąca tey natury co Sprawa względem Prowizyi od 5000. czer. zł: w Sądzie Mar: Koron: sądzona bydź niebyła powinna. Lecz Sąd Mar: Kor: N. I. pierwiastkowo oną sądzący uznał ją być Sprawą komornianą: chociaź W. Dulfus te własność iey zaprzeczał; tym zaś uznaniem determinował y naturę Prowentu. Nie prowizya więc od summy 5000. czer. zł: według Dekretu lecz komorne według kontraktu w summie 976. czer. zł: przyśądzone zostało. Jakże zatym teraz w Sądzie P. I. godzić się stronie mogło, przeistaczać zdanie Sądu N. I. ktory nie inną naturę prowentowi z mięszkań, iak naturę komornego przypisał? Sąd P. I. Przypuszczający ten wniosek, że Procent od summy w ktorey Dom W. Dulfusa iest dzierzonym przez W. De Brea iest iedno co Prowent z Domu, czyliż kiedy w danym zdarzeniu naruralnie niewniefie że dochod

chod z jakiegokolwiek bądź Domu Prawem Dziedzictwa posiadanego jest Procentem od jego wartości; wżakże to bardzo łatwo stać się może, jeżeli Sąd nie treść rzeczy o którą Strony spor wiedą, lecz boczne okoliczności uważać będzie. Sprawa niniejsza jest oczywistym tego dowodem, w innych Sprawach ten pozywa o komorne z Domu który go kupił, ten z Domu który odziedziczył, ten z Domu który zatradował, ten z Domu który wziął w zastaw; gdyby więc akcyja tych wszystkich o komorne zważaną była jako Sprawa wynikająca z powodu Praw Kupna, zamiany, Dziedzictwa, Tradycyi (jak w tym przypadku) i tam daley, prowenta z possessyi Domow różnym Prawem nabytych byłyby różney natury, a z tey miary, dochodzić by ich niemożna w S. M. K. P. I. boby tam rzeczono = ponieważ prowent od summy zaktorąście Dom kupili, w ktoreyeście go zatradowali, jest tey natury co Procent od teyże summy.

Wracam się teraz do tego com dopiero powiedział, = iż w innych Sprawach inaczej Sąd zwykł postępować w sądzeniu. Skoro tam bowiem iakiżkolwiek bądź possessor, komornika Domu swego zapozwie na mocy Prawa, byle tylko possessorium aktora wątpliwości niepodlegało, iak w sprawie terażniejszey, Sąd nie wchodząc w naturę possessyi Domu sądzi Sprawę o komorne między najmującym a Komornikiem; Tak sądził Sąd P. y N. I. w Roku 1782. w tey samey Sprawie. Inne uwagi z okoliczności tey Sprawy i niestosownego do nich Dekretu Sądowi J.O. zostawiam, a kończę na tym od czego mowić zacząłem Powody w tym Dekrecie wytknięte nie służą do odsądzenia W. De Brea od Prowizyi żadaney na mocy kontraktu i najwyższego Sądu M. Koron. wyroku. Jest Lokatorem W. Dulfus na mocy kontraktu i Dekretu, winien jest komorne, to żadney wątpliwości nie podlega i oto nawet Sprawy w P. I. nie było.

Czy winien W. Dulfus Prowizyą od komornego? to należało udecydować; nie frzodkiem subtelności trudnych do pogodzenia z przypadkiem, lecz za pomocą zdań nieodmiennych N. I., za pomocą surowego zważenia rzeczy według prawideł sprawiedliwości.

Obiekt tey sprawy zważany z strony korzyści przez Powoda słusznie żadaney, nie jest pryncypalnym tey Sprawy obiektem, lecz raczej frzodkiem pozyskania nadgrody dla tych wszystkich, którzy przez niepłatność swoich dłużników ofiarą dobroci i ufności swojej stają się. Szrodkiem na koniec przywrocenia nadwątloney mocy Dekretom Sądu tego, poprzedniczo wtey sprawie zapadłym, za który W. De Brea poprzedniczemu Magistratury tey Sędziemu zachowuje dozgonney wdzięczności czucie, wraz z temi wszystkimi, którzy jego sprwiedliwości doznałi.

U W A G A I.

Procz tego co się rzekło w wykładzie tey Sprawy, dwie są iefzcze okoliczności do uważenia, na których słuszność żądania W. De Brea się zasadza i kontradycye powodow Dekretu S. P. I.

Doniesiono było powyżey, że S. P. I. Szl: Blanka do zapłacenia kwoty komornego w raz z prowizyą obowiązał, gdy Tradycya Jego przez którą odzierzył części Domu W. Dulfusa dawniey przez W. De Brea zatradowane, przez Sąd przyzwoity uchyloną zostanie: Stało się, iż pod dniem 6 Grudnia w Roku 1783. Tradycya Szl: Blanka przez Sąd Kommissyi Skarbu Koronnego skasowaną została.

Pod dniem więc 10. Lutego w Roku niniejszym 1784. S. P. I. stosując się do dawniejszego Dekretu, którym zapłacenie Prowizyi od Komornego przez Szl: Blanka za rzecz W. De Brea nakazał, ułatwił tę Kategoriją w słowach „ przeto Sąd tak do poprzedzającego Sądu swego Dekretu iako tez do takowego przyznania stosując się summy jednę czer: zł: 147. zł: 3. z komornego wybraną, drugą czer: zł: 4. zł: 8. gr. 15. den: 9. z prowizyi od tegoż komornego narosłą, ogulnie zaś licząc czer: zł: 151. zł: 11. gr: 15. de-

„ narow 9. Pol: podług kalkulacyi W. de Brea złożoney, od Szl: Piotra Blanka
 „ dla tegoż W. de Brea słuźnie należec uznaie. „

Gdy zatym Dekret ten Prowizyą od Szlac: Blanka z summy komornianey za Rok ieden słuźnie należec dla W. de Brea uznaie, zacoż W. Dulfusa do zapłacenia podobnież prowizyi od komornego za lat 7. zatrzymaney nieobowiazał.

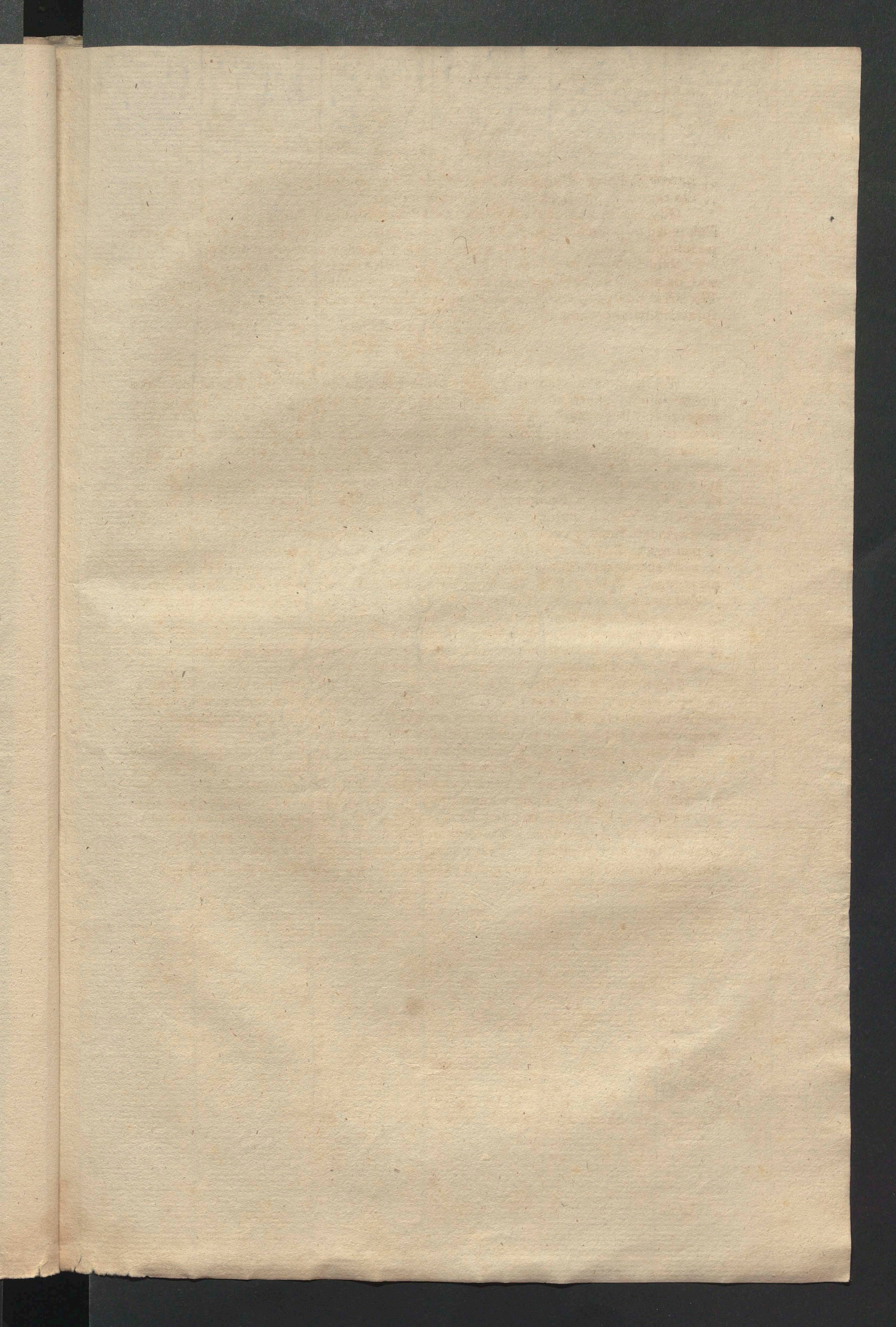
Szl: Blank przeświadczony o Sprawiedliwosci tego Dekretu, nieappellował od niego, akceptował go mimo interesu ofobistego, a tą akceptacyą podał W. Brea nowy dowod, iż prowizya od summy kaźdey ulikwidowaney, żądana sprawiedliwie być może.

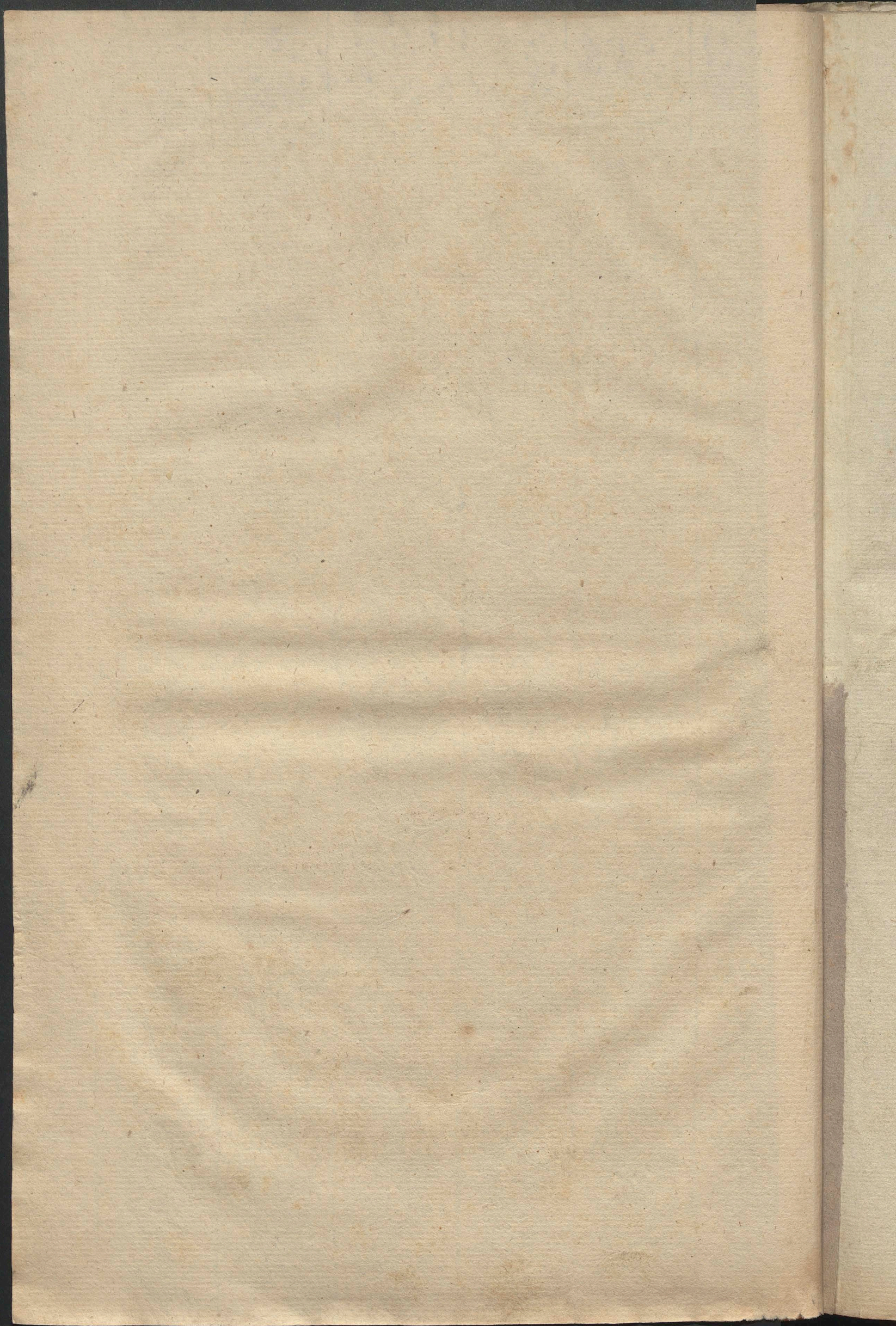
U W A G A II.

W. De Brea zaciągnął był w czasie Processu to iest dnia 28. Lipca Roku 1783. summę czer: zł: 250. którą z Prowentow. Domu W. Dulfusa zapłacić przyrzekł. Prowizya w kwocie czer: zł: 5. w Kapitał wliczoną została. Gdy więc 10. Lutego 1784. Roku W. De Brea w S. P. I. upomniał się o komorne wraz z Prowizyą od W. Dulfusa, Szl: Blank wzajemnie żądał zapłacenia 255. czer: zł: do skryptu Wexlowego winney. W. De Brea unikając excepcyi, przez ktore mógł oddalić od S.P.I. Szl: Blanka żądanie, przyznał dług 255. czer: zł: którą S. P. I. wraz z Prowizyą po 7. od sta dla Szl. Blanka należyć uznał w słowach = A co należy wzajemnego Powodztwa Szlachet. Piotra Blanka „ względem summy czer: zł: 255. skryptem Wexlowym w Warszawie dnia 28. Li- „ pca 1783. Ru przez W. De Brea na rzecz Szl. Blanka z terminem zapłacenia za „ 3. Miesiące, podpisanym, upewnioney, przko temuż W. Baronowi De Brea po- „ pieranego. Ponieważ W. De Brea należność takowey summy dla Szla: Blanka „ Sądownie przyznaie. Przeto Sąd tak do tegoż przyznania, iako też do skry- „ ptu wyżey wyrażonego stosując się summę pomienioną czer: zło: 255. w złotych „ wraz z prowizyą od uchybionego terminu po siedm od sta na Rok, podług Prawa „ o prowizyach uchwalonego rachować mianą za rzetelną y słuźnie Szla: Piotro- „ wi Blankowi Bankierowi Warszawskiemu należącą deklaruie.

Jeżeli więc W. De Brea od summy 250. czer: zł: na intratę z domu W. Dulfusa zaciągnioney, prowizyą płacić iest słuźnie obowiazany, z iakiey więc przy- czyny niema mieć Prawa pozyskania prowizyi od teyże intraty kontraktem zawarowaney i bezprawnie przez W. Dulfusa zatrzymaney.

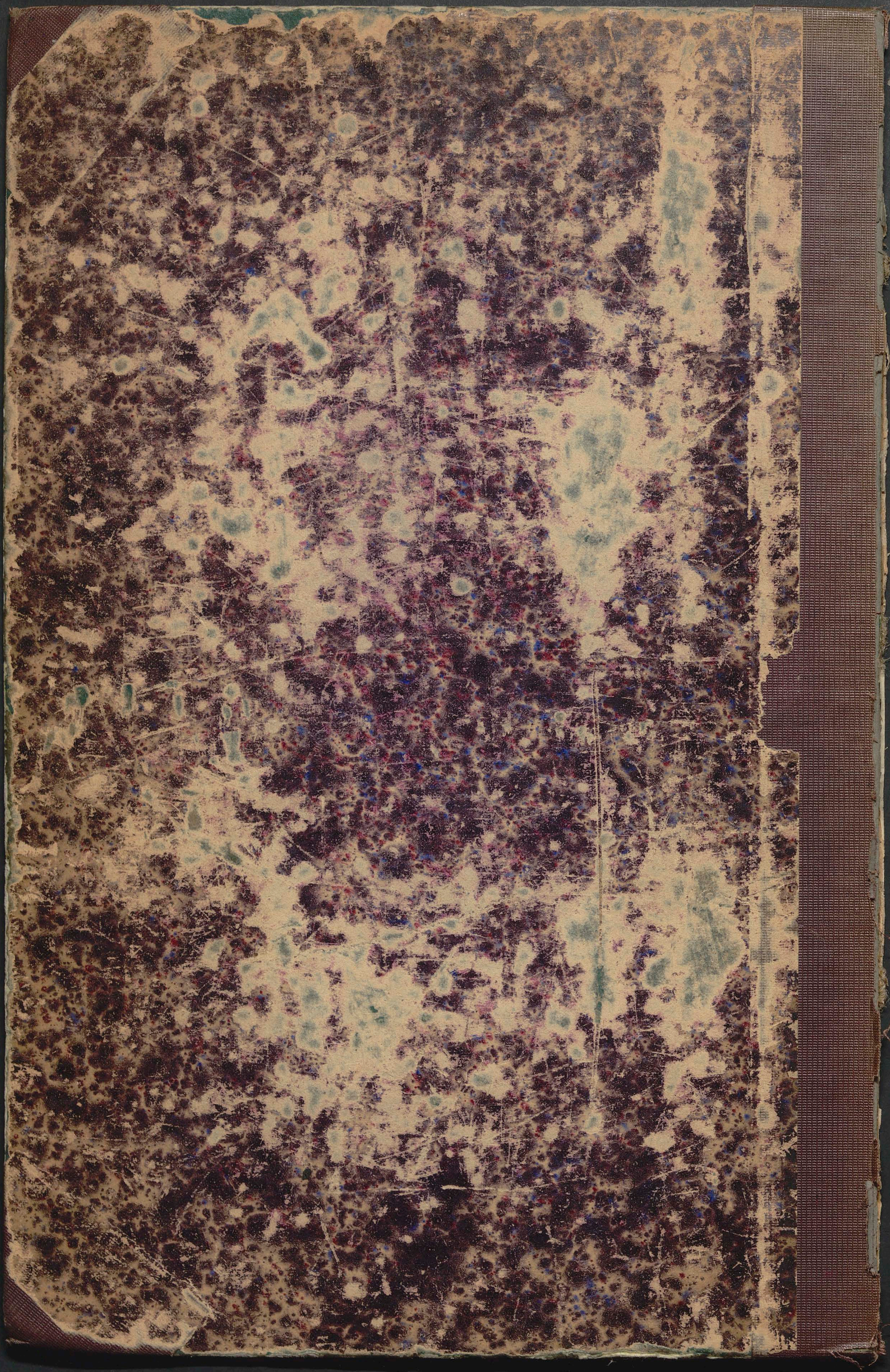
Powtore, przynał S.P.I. Szla: Blankowi prowizyą po 7. od sta od 255. czer: zł: te 5 przydane do kwoty 250. są prowizyą od 250. czer. zło. liczoną za 3. Miesiące od dnia 28. Lipca w Roku 1783; prowizyą zatym 7 od sta Dekretem S. P. I. przyznana, stosując się do caley summy kapitalney 255. stosuie się oraz i dokwoty prowizyi- ney czer: zło: 5. a przez to zdaie się stanowić prowizyą od prowizyi, co nie iest; bo 5. czer: zło: po terminie zapłacenia uchybionym przestały bydź prowizyą i o- wfszem stały się kapitałem. Przyznanie więc prowizyi od kapitału 250. i 5 czer: zło: potwierdza słuźność uwag w wykładzie sprawy powyżey wyłuszczoney.

Biblioteka Jagiellońska
stat0027780

Procesa
według dawnego
prawa polskiego

Plakaty.

~~VIII~~
IX